

Sygn. akt VII Pa 134/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Ewa Bałtrukowicz (spr.)
Sędziowie:	SO Wiesława Szulczewska SR del. Jarosław Matuszczak

Protokolant: st.sekr.sądowy Anna Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2015 r. na rozprawie w G.

sprawy z powództwa D. W.

przeciwko Skarbowi Państwa- Aresztowi Śledczemu w G.

o udzielenie pomocy finansowej

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku VI Wydziału Pracy

i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 09 czerwca 2015 r. sygnatura akt VI P 86/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSO Wiesława Szulczewska SSO Ewa Bałtrukowicz del. SSR Jarosław Matuszczak Sygn. akt VII Pa 134/15

UZASADNIENIE

Powód D. W. pozwem skierowanym przeciwko Aresztowi Śledczemu w G. wniósł o przyznanie pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego, na rozprawie w dniu 09 czerwca 2015 r. precyzując, że wnosi o zasądzenie kwoty 24.250 zł.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 09 czerwca 2015 r. Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

D. W. jest funkcjonariuszem Służby Więziennej w służbie stałej od dnia 01 sierpnia 2013 r.

Powód pełni służbę w Areszcie Śledczym w G..

Powód wynajmował pokój o powierzchni 16 m² w lokalu przy ul. (...) w P..

W dniu 05 listopada 2013 r. powód zawarł umowę przedwstępną sprzedaży lokalu mieszkalnego w P., przy ul. (...), o powierzchni użytkowej 49,80 m². Powód zobowiązał się do kupna w równych częściach z J. M. powyższego lokalu.

W dniu 05 grudnia 2013 r. powód złożył wniosek o przyznanie pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego.

W dniu 06 grudnia 2013 r. powód zawarł umowę sprzedaży lokalu mieszkalnego w P., przy ul. (...), o powierzchni użytkowej 49,80 m². Powód nabył udział wynoszący 1/2 w prawie własności lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość. Udział wynoszący 1/2 nabyła także J. M., niespokrewniona z powodem.

Decyzją z dnia 21 stycznia 2015 r. Dyrektor Aresztu Śledczego w G. przyznał powodowi pomoc finansową na uzyskanie lokalu mieszkalnego w wysokości 24.500 zł (brutto).

Według Sądu Rejonowego powództwo podlegało oddaleniu, zaznaczając, iż przedmiotem sporu w sprawie niniejszej była jedynie ocena prawna niekwestionowanego stanu faktycznego.

Sąd Rejonowy stwierdził, iż poza sporem jest, że powód D. W. nabył we współwłasności z J. M. lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość oraz stwierdził, że zgodnie z art. 184 ust.1 ustawy z dnia 09 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej, funkcjonariuszowi w służbie stałej, który spełnia warunki do przydziału lokalu mieszkalnego, a który lokalu tego nie otrzymał na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale, przysługuje pomoc finansowa na uzyskanie lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej albo domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, położonych w miejscowości pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej.

Poza sporem było to, że powód nie otrzymał lokalu mieszkalnego na podstawie decyzji o przydziale, nie miał zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych, jak również fakt, iż powodowi przysługiwało prawo do uzyskania pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego.

Sąd Rejonowy stwierdził, iż przepisy ustawy o Służbie Więziennej nie ograniczają przyznania pomocy finansowej do nabycia lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej albo domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość na wyłączną własność uprawnionego. Zatem, zdaniem tego Sądu, sam fakt nabycia współwłasności lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość nie wyłącza uprawnienia do pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego. Skoro celem pomocy finansowej jest zaspokojenie potrzeb osób uprawnionych, cel ten może być osiągnięty również w przypadku nabycia przez funkcjonariusza lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej albo domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość – na współwłasność. Z istoty współwłasności wynika, że każdy ze współwłaścicieli rzeczy jest uprawniony do korzystania z niej w takim zakresie, jaki daje się pogodzić ze współposiadaniem i korzystaniem z rzeczy przez pozostałych współwłaścicieli (por. wyrok NSA w Warszawie z dnia 21.02.2008r., I OSK 1692/06).

Jednak Sąd Rejonowy przyjął, iż przy obliczaniu wysokości pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego nie mogą być uwzględniane osoby niebędące członkami rodziny funkcjonariusza w rozumieniu art. 176 ustawy o Służbie Więziennej. W sytuacji, gdy powód nabył lokal mieszkalny z osobą, która nie jest zaliczona przez ustawodawcę

do kręgu osób stanowiących rodzinę funkcjonariusza, osoba ta nie może być uwzględniona przy obliczaniu należnej powodowi pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego (ibidem).

Sąd Rejonowy podkreślił, że powód nie nabył własności lokalu mieszkalnego, lecz lokal ten został nabyty we współwłasności. Zatem okoliczność ta winna zostać uwzględniona przy ustalaniu wysokości przysługującej powodowi pomocy finansowej na nabycie lokalu mieszkalnego. Wysokość pomocy finansowej powinna być proporcjonalna do wysokości udziału w prawie własności lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość. Przyjęcie innego stanowiska prowadzić mogłoby, według Sądu I instancji, do absurdalnych wręcz wniosków, że także w sytuacji nabycia udziału 1/100 w prawie własności nieruchomości funkcjonariuszowi przysługiwać winna pomoc finansowa w pełnej, nie zaś proporcjonalnej, wysokości.

Odnosząc się zaś do zarzutów naruszenia przepisów Konstytucji, Sąd Rejonowy, wskazał, że istotą zasady równości wobec prawa wyrażoną w art. 32 ustawy zasadniczej, jest traktowanie podmiotów prawa (adresatów norm prawnych) charakteryzujących się daną cechą istotną w równym stopniu – w sposób równy. Jednakże nie oznacza to traktowania jednakowego. Równe traktowanie uzależnione jest od charakteryzowania się cechą relewantną w równym stopniu (por. np. orzeczenie TK z 09.03.1988r., sygn. U 7/87, OTK 1988, poz.1, s.14; wyrok TK z dnia 24.02.1999r., SK 4/98, OTK 1999, nr 2, poz.24). Dlatego też Sąd ten nie zgodził się ze stanowiskiem strony powodowej, iż na gruncie sprawy niniejszej zachodzi sytuacja analogiczna do nabycia współwłasności na prawach wspólności małżeńskiej, wskazując, iż nie jest kwestionowanym, że współnabywca lokalu nie pozostaje w związku małżeńskim z powodem. Sąd Rejonowy stwierdził, iż współwłasność w częściach ułamkowych może zostać także nabyta przez osoby niepozostające w związkach osobistych; wówczas nie byłoby możliwym stosowanie dalekiej nawet analogii do współwłasności małżeńskiej. Dlatego nie ma podstaw do przenoszenia instytucji wspólności majątkowej małżeńskiej do nabywania współwłasności nieruchomości.

Z tych przyczyn, na podstawie art.184 ust.1 w zw. z art.176 ustawy o Służbie Więziennej, Sąd I instancji oddalił powództwo.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd I instancji, orzekł w oparciu o treść art.108§1 k.p.c. w zw. z art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz stosownie do treści §6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, obliczając je na kwotę 2.400 zł, przyjmując, iż niniejsza sprawa nie jest sprawą, o której mowa w §11 ust. 1 pkt 2 cytowanego rozporządzenia i wysokość kosztów winna być ustalona na podstawie §6 w/w rozporządzenia.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się powód zaskarżając go w całości, zarzucając naruszenie prawa materialnego tj. art. 184 ustawy z dnia 09 kwietnia 2010 r. o służbie więziennej poprzez jego błędną interpretację i wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości.

W uzasadnieniu apelacji wskazano, że zdaniem skarżącego, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy stanowisko Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, zawarte w piśmie z dnia 7 marca 2011 r., albowiem tego typu interpretacje nie mają mocy bezwzględnie obowiązującej, a są jedynie wytycznymi do stosowania przez podległych pracowników. Skarżący wskazał, że bezspornym pozostaje, że ustawo o Służbie Więziennej nie reguluje wprost kwestii będącym przedmiotem niniejszego, tymczasem Sąd Rejonowy dokonując interpretacji prawa miał na względzie treść art. 176 ustawy, który określa pojęcie rodziny, nie zauważył jednak tego, że pojęcie to jest sprzeczne z interpretacją rodziny zawartą w art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zgodnie z którą rodziną są osoby pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Zdaniem skarżącego, tak ukształtowane pojęcie z pewnością w sposób bardziej pełny oddaje istotę zagadnienia i winno być podstawą do dokonywania ustaleń w niniejszej sprawie. Apelujący wskazał, że pojęcie rodziny funkcjonujące w ustawie o służbie więziennej obejmuje osoby pozostające w prawnej separacji oraz te, które zawarły umowy majątkowe małżeńskie. W tym stanie rzeczy dochodzi do paradoksalnej sytuacji, w której zgodny związek partnerski jest w zdecydowanie gorszej sytuacji, aniżeli małżeństwo, które de facto nie istnieje, lub w którym panuje rozdzielność majątkowa rodząca skutki identyczne

jak konkubinaty. Zdaniem skarżącego powyższe powinno spowodować bardziej wnikliwą analizę przepisów prawa, którego uprawnieniem, ale i powinnością jest każdorazowe zbadanie, czy nie naruszają one Konstytucji, ale także czy sprzeczności w przepisach nie skutkują negatywnymi konsekwencjami dla stron.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie jako bezpodstawnej oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem nie zawiera zarzutów skutkujących zmianą zaskarżonego wyroku. W sprawie nie zachodzą również okoliczności, które Sąd Odwoławczy winien wziąć pod uwagę z urzędu.

W toku postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy oparł się na ustaleniach faktycznych Sądu I instancji, przyjmując je za własne. Zważył bowiem, iż Sąd Rejonowy dokonał szerokiej, wnikliwej i zgodnej z zasadami logiki analizy zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego, poza tym skarżący nie zakwestionował poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń, które w istocie dotyczą okoliczności bezspornych.

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się w istocie do wykładni prawa materialnego i w tym zakresie Sąd Okręgowy, za chybiony uznaje zarzut błędnej interpretacji art. 184 ustawy z dnia 09 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U.2014.1415 j.t.) polegający na uznaniu przez Sąd I instancji, że przy obliczaniu wysokości pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego nie mogą być uwzględnione osoby niebędące członkami rodziny funkcjonariusza w rozumieniu art. 176 tej ustawy.

Sąd Okręgowy w całości podziela ocenę prawną dokonaną przez Sąd Rejonowy w tym zakresie, wskazując, iż również zdaniem Sądu Odwoławczego, w sytuacji, gdy powód nabył lokal mieszkalny na zasadzie współwłasności z osobą niezaliczoną do członków rodziny w myśl art. 176 ustawy, wysokość pomocy finansowej powinna być proporcjonalna do wysokości udziału w prawie własności lokalu.

Odnosząc się natomiast do argumentów zawartych w apelacji, podzielić należy zdanie skarżącego, że dla rozstrzygającego znaczenia dla niniejszej sprawy nie ma stanowisko Dyrektora Generalnego Służby Więziennej wyrażone w piśmie z dnia 7 marca 2011 r, jako że niewątpliwie, że nie jest to żaden prawotwórczy akt. Niemniej jednak nie sposób nie zauważyć, iż Sąd I instancji w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia w ogóle nie powoływał się na przedmiotowe pismo, stąd argument ten, jako wskazujący na wadliwość wyroku Sądu Rejonowego, jest niezrozumiały.

Przechodząc do istoty sprawy, biorąc pod uwagę uzasadnienie zarzutu apelacyjnego, stwierdzić należy, że nawet Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, nie zawiera definicji rodziny, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony każdej rodzinie. Definicja rodziny formułowana jest przez racjonalnego ustawodawcę na potrzeby odrębnych ustaw szczególnych. Niewątpliwie, rodzina w polskim prawie rozumiana jest szeroko i w niektórych sytuacjach w skład tej definicji wchodzi również stały partner życiowy. Ma rację skarżący wskazując, że w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w artykule 6 punkt 14 wskazana jest dużo szersza definicja rodziny, zgodnie z którą rodzina to osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. A zatem w teoretycznej sytuacji występowania o świadczenia z pomocy społecznej dla rodziny, Powód i J. M. byliby traktowani na równi z małżeństwem. Również na gruncie prawa karnego funkcjonują przepisy umożliwiające odmowę składania zeznań dla osoby najbliższej wobec oskarżonego. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem doktryny i orzecznictwa osobą najbliższą jest osoba pozostająca we wspólnym pożyciu, w związku, co do istoty takim samym jak związek małżeński, tyle tylko, że pozbawiony on jest węzła prawnego, przewidzianego przez kodeks rodzinny i opiekuńczy (SN V KR 203/75, OSPiKA 1976, z. 10, póż. 187).

Niemniej jednak, na gruncie aktualnie obowiązujących przepisów prawa nie można wykluczyć prawa ustawodawcy do tworzenia definicji legalnych pewnych pojęć funkcjonujących potocznie. Podkreślić przy tym należy, że definicje legalne konstruowane na potrzeby jednej ustawy nie mają zastosowania w innych ustawach bez wyraźnego odesłania w treści przepisu. Zasady prawoznawstwa też uczą, iż definicje legalne danego pojęcia powstają tylko na potrzeby

danej ustawy, ewentualnie danej dziedziny prawa, i dlatego definicje legalne danych pojęć przybrane dla potrzeb poszczególnych ustaw mogą się różnić między sobą. I tak, będąca podstawą prawną roszczenia zgłoszonego w niniejszej sprawie, ustawa z dnia 09 kwietnia 2010 r. o służbie więziennej (Dz.U.2014.1415 j.t.) w art. 176 zawiera własną definicję członków rodziny funkcjonariusza, do których zalicza się małżonków, dzieci własne, małżonka, przysposobione itd. oraz rodziców wspólnie zamieszkujących i pozostających na jego wyłącznym utrzymaniu jeżeli ze względu na wiek albo inwalidztwo nie są zdolni do wykonywania zatrudnienia.

Odnosząc się do twierdzeń apelacji dyskryminacji zgodnych związków partnerskich w stosunku do osób jedynie formalnie pozostających w związkach małżeńskich, podkreślić należy, że z samego tylko faktu ograniczenia danego pojęcia przez definicję legalną nie wynika automatycznie kwestia dyskryminacji tych osób, które z uwagi na treść tej definicji kryteriów danego pojęcia już nie spełniają, choć w pojęciu potocznym spełniałyby. O dyskryminacji można bowiem mówić w przypadku odmiennego traktowania różnych podmiotów, które znajdują się w podobnej sytuacji. Podobieństwo sytuacji ocenia się w oparciu o obiektywne i weryfikowalne okoliczności istotne. Wyodrębnienie takich okoliczności istotnych zależy zawsze od kontekstu danej sprawy. Przepisy prawa *in concreto* ustalają katalog cech, które, co do zasady, nie mogą być uznawane za takie okoliczności istotne jak płeć, wyznanie, przynależność państwowa, orientacja seksualna, wiek itp. Tymczasem art. 176 ustawy o służbie więziennej nie wyodrębnia podmiotów spełniających, czy też nie, przesłanki tego przepisu z uwagi na którąś z wyżej wymienionych cech. Analiza tego przepisu wskazuje, że członkowie rodziny funkcjonariusza zostali wyodrębnieni tu z uwagi na więzy pokrewieństwa lub powinowactwa i to też pod pewnymi ograniczeniami.

Odnosząc się natomiast do ogólnie sformułowanego przez apelującego zarzutu naruszenia Konstytucji stwierdzić należy, iż zgodnie z art. 2 i 32 Konstytucji Polska jest demokratycznym państwem prawnym i wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne i nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Z kolei przepis art. 18 Konstytucji gwarantuje ochronę prawną i opiekę państwa rodzinie, macierzyństwu i rodzicielstwu.

W ocenie Sądu Okręgowego, z faktu, iż osoby pozostające w nieformalnym związku małżeńskim nie korzystają z takich samych praw jak osoby pozostające w związku małżeńskim nie można wyprowadzać wniosku o ich dyskryminacji. Zapewniona w Konstytucji ochrona małżeństwa przejawia się bowiem m.in. w tym, że do innych związków, w tym związków partnerskich, nie stosuje się skutków prawnych wynikających z zawarcia małżeństwa oraz że nie dopuszcza się takiej wykładni i stosowania przepisów, które prowadziłyby do zrównania pod względem prawnym małżeństwa i innych form pożycia. Mimo niewątpliwej ewolucji pojęcia rodziny, w prawie polskim (póki co) żaden związek nie jest zrównany z małżeństwem i prawo polskie nie zawiera także całościowej ani fragmentarycznej regulacji pozamałżeńskich wspólnot osobisto – majątkowych, dlatego traktuje się je jako związki faktyczne prawnie indyferentne. Ze względu na to, że prawo nie reguluje statusu takich związków, niedopuszczalne jest stosowanie do nich przepisów dotyczących stosunków wynikających z zawarcia małżeństwa (zob. wyrok SN z dnia 6 grudnia 2007 r., IV CSK 301/07, OSNC 2009/2/29 i cytowane w uzasadnieniu orzecznictwo).

Dlatego też nie można z podobieństwa faktycznego życia w związku nieformalnym z życiem w związku małżeńskim wyprowadzać prawa do świadczeń takich samych, jakie przysługują osobom pozostającym w związku małżeńskim, innymi słowy, skoro w prawie polskim instytucja tzw. konkubinatu, czyli niesformalizowanego związku dwojga osób, nie została uregulowana, brak jest możliwości wyprowadzania jakichkolwiek roszczeń z pozostawania w takim związku.

Powyzszych względów zarzut skarżącego odnośnie naruszenia przepisów Konstytucji nie zasługiwał na uwzględnienie.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutu apelacji dotyczącego naruszenia art. 184 ustawy z dnia 09 kwietnia 2010 r. o służbie więziennej, uznając zaskarżone orzeczenie za prawidłowe i na mocy art. 385 k.p.c. w pkt 1 wyroku apelację oddalił.

W punkcie 2 wyroku Sąd Okręgowy, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108§1 k.p.c., rozstrzygnął o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Wysokość tychże kosztów Sąd Okręgowy ustalił

na podstawie przepisów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz.U.2013.460 j.t.) tj. §12 ust. 1 pkt 1 w zw. z §6 pkt 5.

SSO Wiesława Szulczewska SSO Ewa Bałtrukowicz SSR del. Jarosław Matuszczak

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)